

The Use of New Electronic Technologies in Teaching Russian Reading to the Iranian Audience

Vol. 17, No. 2, Tome 92
pp. 255-285
Summer 2026

Sedighe Khazaie¹ , Mireyla Ahmadi^{2*} , Mohammadreza Mohammadi³ & Hossein Sheikhi⁴

Abstract

The development of reading skills is a vital component of language teaching, as it is closely related to listening, speaking, and writing skills and ultimately contributes to the main goal of language teaching, which is effective communication. Given the widespread access to mobile phones and laptops, this study examines the extent to which electronic tools are integrated into Russian language teaching content in Iran. Using a questionnaire consisting of eleven key questions, the study examines the inclusion of modern technologies, cultural discussions, activities such as proverb games, and other educational elements in the reading curriculum, as well as the extent to which these elements are currently present in textbooks. The findings indicate a significant lack of integration of technology and culture-based content in Russian reading instruction in Iranian universities. Based on these results, this study proposes innovative approaches to reading materials that aim to enhance the process of teaching and learning Russian reading at the undergraduate level by relying on cultural studies texts.

Keywords: Teaching reading; Russian language; electronic platform; educational content; new technologies.

Received: 7 June 2022
Received in revised form: 15 January 2023
Accepted: 30 January 2023

¹ PhD Student in Russian Language Education, Department of Russian Language, Faculty of Literature and Humanities, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0459-3777>

² Corresponding author, Associate Professor, Department of Russian Language, Faculty of Literature and Humanities, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2812-2408>; Email: m.ahmadi@modares.ac.ir

³ Associate Professor, Department of Russian Language, Faculty of Literature and Humanities, Tarbiat Modares University, Tehran, Iran;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2547-972X>

⁴ Assistant Professor, Department of Russian Language, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7742-4245>

1. Introduction

In recent years, the increasing level of information literacy in language learning, together with the integration of emerging technologies, has significantly reduced temporal and spatial constraints. Consequently, learners have become active participants in the learning process, leading to the development of dynamic, motivation-oriented instructional environments. The implementation of new technologies and the enhancement of information literacy are not intended to replace traditional education with virtual instruction; rather, they aim to provide specialized education through modern pedagogical approaches. In the contemporary educational context, time efficiency, the reduction of geographical distance, and the fundamental need to strengthen language skills—particularly reading comprehension, which integrates all four language skills—are regarded as essential and unavoidable requirements in foreign language education. Accordingly, the incorporation of these elements into instructional content is considered imperative. It is evident that meaningful engagement with the modern educational landscape cannot be achieved through reliance on outdated tools and traditional methods. Emerging technologies and e-learning, characterized by features such as multimedia content, goal-oriented materials, and the capability to be stored on internal and external memory devices, can facilitate a model of active learning through cognitive processing.

Research Question(s)

With the widespread access of students to mobile devices and laptops, questions arise regarding the extent to which electronic tools can be effectively integrated into Russian language instructional content in Iran. This study investigates eleven key research questions that explore the integration of modern educational technologies, the inclusion of topics related to Russian culture and country-specific knowledge, the use of educational games and proverbs, and other strategies aimed at enhancing active learning in the “Reading” course. In addition, the study examines whether these elements

have previously been incorporated into “Reading” textbooks. The findings provide a framework for analyzing the degree of digital tool utilization and culture-oriented content in Russian language education, offering valuable insights for curriculum development and pedagogical improvement.

2. Literature Review

The theoretical framework of this study is based on the Cognitive Theory of Multimedia Learning (Hatami & Taghipour, 2014, p. 20), which posits that modern technologies and e-learning, through features such as multimedia elements in content, goal-oriented materials, and storage capacity in both internal and external memory, can provide a model for active processing learning. Moreover, prominent scholars in foreign language teaching for non-native learners emphasize that instructional tools play a significant role in the learning process. For instance, A.N. Shokin identifies textbooks and related technical tools as instructional tools and categorizes them into four types: instructional tools for the teacher, instructional tools for the learner, audio-visual instructional tools, and technical instructional tools. Among these, he considers the textbook as the most essential instructional tool (Shokin, 2003, pp. 218-220).

3. Methodology

This study initially examines the electronic capabilities and resources of Russia in teaching the Russian language to non-native speakers. Subsequently, using a questionnaire-based field study, it investigates the instructional materials and resources employed for teaching Russian reading in universities. The questionnaire consists of two sections and includes eleven key questions addressing the existing challenges in teaching Russian reading and their analysis. The findings and recommendations are presented in the discussion and conclusion sections. It should be noted that the target respondents, according to the new curriculum, were second-semester undergraduate

students, with a total of 92 participants from several universities in Tehran and other provinces.

4. Results

In this study, a questionnaire comprising eleven key questions was developed to investigate the challenges in teaching Russian reading. The respondents were second-semester undergraduate students from multiple universities in Tehran and other provinces, with a total of 92 participants. Analysis of the data revealed that students consider reading texts alone insufficient for learning Russian reading skills. Conversely, they highly valued the inclusion of culture-oriented content, electronic tools, and activities such as games with proverbs and riddles in instructional materials. While participants indicated that phonetics-related content is currently addressed to a significant extent, sections on culture and interactive games are largely absent. Regarding the integration of electronic resources for developing language skills, 76 out of 92 students expressed strong interest, highlighting a clear demand for multimedia and technology-enhanced learning.

Based on these findings and considering the importance of multimedia tools and modern technologies in language education, the following recommendations are proposed for designing more engaging reading materials: (1) incorporating electronic resources and tools from Russian universities to enhance speaking skills efficiently and cost-effectively, (2) leveraging audio-visual electronic resources to create an interactive and motivating learning environment, and (3) integrating innovative approaches in textbooks, such as sections titled “Our Online Assistants,” “Culture Notes,” “Games with Proverbs,” and “Phonetics Exercises”, along with varied reading exercises for each text. These strategies aim to address existing challenges and enrich the learning experience for students of Russian reading.

دوماهنامه بین‌المللی

د ۱۷، ش ۲ (پیاپی ۹۲)، تابستان ۱۴۰۵، صص ۲۵۵-۲۸۵

مقاله پژوهشی

https://lrr.modares.ac.ir/article_7118.html

نقش فناوری‌های نوین الکترونیکی در تدوین محتوای آموزشی درس خواندن زبان روسی در مقطع کارشناسی

صدیقه خزایی^۱، میریلا احمدی^{۲*}، محمدرضا محمدی^۳، حسین شیخی^۴

۱. دانشجوی دکتری آموزش زبان روسی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

۲. دانشیار گروه زبان روسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

۳. دانشیار گروه زبان روسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

۴. استادیار زبان روسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۶/۱۱/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۶/۰۳/۱۷

چکیده

نوآوری پژوهش حاضر به واسطه رعایت اصل ایجاد انگیزه در آموزش خواندن زبان روسی در مقطع کارشناسی و اهمیت به‌کارگیری مؤلفه‌های مختلف از جمله معرفی و استفاده از قابلیت‌های الکترونیکی در محتوای آموزشی درس خواندن تعریف می‌شود. از جمله پرسش‌های پژوهش این است که محتوای آموزشی خواندن به زبان روسی در مقطع کارشناسی باید از چه ویژگی‌هایی برخوردار باشد؟ عوامل تأثیرگذار در این زمینه چیست؟ و اینکه قابلیت‌های الکترونیکی تا چه اندازه در محتوای آموزشی زبان روسی در ایران جای دارد؟ در رابطه با پرسش‌های مطرح‌شده و براساس نظریه شناختی یادگیری چند رسانه‌ای ریچارد مایر فرضیه این پژوهش بر پایه معرفی و استفاده از قابلیت‌های الکترونیکی و نیز دیگر مؤلفه‌ها در محتوای آموزشی درس خواندن به زبان روسی استوار است. بدین ترتیب، روش تحقیق به صورت کتابخانه‌ای و نیز جمع‌آوری پرسش‌نامه است. پرسش‌نامه مذکور در بردارنده یازده سؤال اساسی در دو قسمت است که ۹۲ پرسش‌شونده از سه دانشگاه به سؤالات پاسخ داده‌اند. در پایان، نگارندگان پژوهش حاضر به منظور مرتفع ساختن جای خالی فناوری نوین و نیز چالش‌های موجود در محتوای آموزشی خواندن به زبان روسی و بهبود پروسه یادگیری در مقطع کارشناسی به طرح ایده‌های جدید در تهیه محتوای آموزشی درس خواندن می‌پردازند.

واژه‌های کلیدی: آموزش خواندن، زبان روسی، محتوای آموزشی، فناوری‌های نوین، مقطع کارشناسی.

۱. مقدمه

در فرایند آموزش زبان روسی به غیر روس‌زبان‌ها، خصوصاً هنگام آموزش مهارت خواندن در مقطع کارشناسی این پرسش مطرح می‌شود که آیا به غیر از تدریس سنتی در کلاس‌های دانشگاه، فعالیت و یادگیری الکترونیکی در قالب بخشی از محتوای آموزشی و یا فعالیت‌های خارج از کلاس در نظر گرفته شده است؟ یا اینکه با توجه به اصل ایجاد انگیزه تا چه حد جذاب بودن محتوای درسی آموزش خواندن کوشش شده است. پس از طرح این پرسش‌ها، این نکته به ذهن متبادر می‌شود که خود کشور صاحب زبان تا چه حد از این فناوری‌ها در آموزش زبان روسی بهره جسته است. از همین رو در پژوهش حاضر در ابتدا تا حدودی به قابلیت‌ها و توانمندی‌های الکترونیکی کشور روسیه در آموزش پرداخته و سپس با طرح پرسش‌نامه‌ای ۲ قسمتی و دربردارنده ۱۱ سؤال اساسی درخصوص چالش‌های موجود در آموزش خواندن زبان روسی و تحلیل آن، نتایج و پیشنهادهایی را در قسمت بحث و بررسی و نتیجه‌گیری بیان می‌کند. گفتنی است که مخاطب این پرسش‌نامه دانشجویان مقطع کارشناسی بوده که در مجموع ۹۲ نفر و در سه دانشگاه به این پرسش‌نامه پاسخ داده‌اند. در ادامه نیز علاوه بر کار میدانی و انجام پرسش‌نامه، مواد درسی و نیز منابع مورد استفاده برای آموزش خواندن زبان روسی در دانشگاه‌ها مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

۲. پیشینه تحقیق

مسائل مربوط به آموزش خواندن زبان خارجی از گذشته تا امروز مورد توجه بسیاری از پژوهشگران از جمله بی.ام.برگمان^۱، ان.ال. بلاسترگوفسکایا^۲، یی.یی. گاپاچکا^۳، گ.آ. مگردیچف^۴، زی.ی. کلیچنیکوا^۵، آ.آ. لیانتیف^۶، ا.کا.فالمکینا^۷، اس.اس. اولانفسکایا^۸ قرار گرفته است. امروزه منابع علمی - پژوهشی متعددی در قالب کتاب، رساله و مقاله در این باره به بحث و بررسی می‌پردازند. منابع روسی در این خصوص می‌توان به کتاب‌های اصول و روش تدریس زبان روسی به عنوان زبان خارجی تألیف ام. پ. چیسنووکاوا^۹، زبان روسی برای غیر روس‌زبانان؛ خواندن^{۱۰} تألیف یا.ال. بیریزوفسکایا، تکالیف خانه برای خواندن روس زبان‌ها و ی. کابیتووا^{۱۱} و بسیاری از

کتاب‌های دیگر اشاره کرد. در کشور روسیه پایان‌نامه‌ها و رساله‌های بسیاری در رابطه با آموزش زبان روسی به غیر روس‌زبانان و مسائل مربوط به خواندن زبان روسی نوشته شده است از جمله: دوره مجازی آواشناسی مقدماتی برای دانشجویان غیر روس‌زبان (۲۰۰۷)؛ آ.آل. آرخانگلسکایا، دوره فشرده آموزش ارتباطات روزمره در فقدان محیط زبانی (۲۰۱۱)؛ آموزش خواندن در قالب فعالیت گفتاری به غیر روس‌زبانان (۲۰۰۴)؛ ار. ت. ماگدیوف و همچنین کارهای پژوهشی ی. و. پاتیومکینا؛ (۲۰۱۵)، ی. ام. ساپونووا؛ (۲۰۰۹) و غیره. مقالات متعددی نیز در این خصوص انجام شده است، از جمله: ان. آ. فدیائینا (۱۹۷۹)، ان. آ. ایپالیتاوا (۱۹۹۸)، ام. ب. راخمانینا (۲۰۰۶)، آ. ت. ام. کازلیاکووا (۲۰۰۹)، آ. لاریوناوا (۲۰۱۲)، آ. آ. پاداسینیکووا (۲۰۱۲)، و. آ. ستپاننکا (۲۰۱۴)، ام. ی. لیاییدافسکایا (۲۰۱۴)، ی. و. پینوویچ (۲۰۱۶). البته مقالات بسیاری مرتبط با موضوع آموزش مجازی و فناوری‌های نوین تألیف شده است که از جمله می‌توان به «تأثیر استفاده از واقعیت مجازی در آموزش تلفظ انگلیسی زبان آموزان نوجوان» عالمی و خاتونی (۱۳۹۹)، «بررسی چگونگی توسعه مهارت‌های ارتباطی و توانش زبانی در آموزش مجازی در سطح دانشگاه‌ها» دهباشی شریف (۱۳۹۱) اشاره کرد.

۳. بحث و بررسی

۳-۱. پیشینه آموزش از راه دور، اینترنت و ورود فناوری‌های نوین به نظام آموزشی کشور

روسیه و ایران

قبل از هر چیز شمای کلی از پیدایش آموزش از راه دور و ورود فناوری‌های نوین به نظام آموزشی کشور روسیه و بعد از آن ایران ارائه می‌دهیم.

جدول ۱. آموزش از راه دور، اینترنت و ورود فناوری‌های نوین به نظام آموزشی کشور روسیه

Table 1. Distance learning, the Internet, and the introduction of new technologies into the Russian education system

کشور روسیه	سال
معرفی و مطرح کردن آموزش از راه دور به‌واسطه دانشگاه‌های تجاری	برای اولین بار در سال ۱۸۵۰ به صورت مکاتبه‌ای (ملک افضل، ۱۳۹۵، ص. ۸۷)

سال	آموزش از راه دور، اینترنت و ورود فناوری‌های نوین به نظام آموزشی کشور روسیه
۹ ژوئن ۱۹۹۳	ایجاد سیستم آموزش از راه دور ^{۱۲} در فدراسیون روسیه و پایه‌گذاری دانشکده بین‌المللی «لینک ۲» شریک راهبردی دانشگاه آزاد بریتانیا (مالکوا، ۲۰۰۹، ص. ۶۴)
مصوب سال ۱۹۵۵ ^{۱۷}	نظام آموزش از راه دور و فناوری‌های جدید آموزش از راه دور؛ آموزش به صورت ۱. روزانه (حضوری) ^{۱۴} ، ۲. شبانه (نیمه‌حضوری) ^{۱۵} ، ۳. غیرانتفاعی (غیرحضوری) ^{۱۶} تعریف شده بود و آموزش از راه دور فقط با بهبود فناوری‌های آموزش غیرحضوری با همین نوع از آموزش مرتبط بود (آسویانیکاف، ۱۹۹۹، ص. ۶).
در دهه ۱۹۹۰	شکل گرفتن شبکه رایانه‌ای، فعالیت شبکه‌های رایانه‌ای تجاری، مراکز علمی - تحقیقاتی، ارتباط با مؤسسات و دانشگاه‌های مطرح جهان
در سال‌های ۱۹۹۴ و ۱۹۹۳ (کاستلز، ۲۰۰۱، ص. ۳۵-۶۶)	همکاری بین وزارت دفاع، آکادمی علوم روسیه و دانشکده کورچاتوف و ایجاد چندین شبکه رایانه‌ای جدید
سال ۲۰۰۱	مطرح کردن سیستم آموزش آزاد ^{۱۸}
مصوب سال ۲۰۰۱ ^{۱۲} ؛ قوت قانونی در سال ۲۰۰۲	تصویب دستورالعمل وزارت علوم فدراسیون روسیه در زمینه توسعه آموزش آزاد و از راه دور
اوایل دهه ۱۹۹۰	پیدایش اینترنت در نظام آموزشی کشور روسیه
۱۹۹۴	ایجاد شبکه‌های اینترنت دانشگاه‌های روسیه
۱۹۹۶	شبکه ماگیسترالنا یا سویاز ^{۲۱} با سرعت بسیار بالا
۲۰۱۹-۲۰۱۵	دسترسی ۷۶.۶ درصد از خانواده‌ها به اینترنت
۲۰۱۸	با شمار کاربران اینترنت (۵۱.۲ درصد) دومین کشور پرکاربر اینترنت در دنیا
آمار مرکز دامنه ملی شبکه اینترنت در پژوهشکده ملی دانشگاه اقتصاد در سال ۲۰۱۹ و منتشرشده در سال ۲۰۲۰	هم‌ترازی مهارت‌های دیجیتال شهروندان روسیه با اتحادیه اروپا (۷۹٪ جمعیت روسیه و ۸۳٪ اتحادیه اروپا مهارت‌های دیجیتالی دارند (آبدراخمانتووا، ۲۰۲۰، ص. ۱۱).

کشور روسیه در استفاده از فناوری‌های نوین هم‌پای توسعه جهانی رشد چشمگیری داشته است که در جدول ۲ به مواردی از اولین‌های اینترنت در کشور روسیه اشاره خواهیم کرد.

جدول ۲. اولین‌های اینترنت در روسیه

Table 2. Internet firsts in Russia

سال شکل‌گیری یا تأسیس	اولین‌های اینترنت در روسیه
۱۹۹۰	اولین شبکه رایانه‌ای خدماتی Relcome
۱۹۹۱	اولین تماس تلفنی تجاری
۱۹۹۲	ثبت شبکه رایانه‌ای خدماتی Relcom در شبکه اروپایی (EUNet) و اولین اپراتور تلفن همراه روسی VimpelCom / Beeline
۱۹۹۴	ثبت دامنه اینترنتی .ru و همچنین اولین کتابخانه اینترنتی به زبان روسی lib.ru در سال
۱۹۹۶	اولین موتور جست‌وجوی روسی Rambler در سال
۱۹۹۷	راه‌اندازی موتور جست‌وجوی Yandex
۱۹۹۸	اولین مغازه اینترنتی Ozone و ایجاد سرویس پست الکترونیکی روسی Mail.ru
۱۹۹۹	تشکیل اتحادیه اپراتورهای اینترنت برای هماهنگی در توسعه شبکه RU.
۲۰۰۲	راه‌اندازی یک شبکه اینترنتی تجاری 3G در روسیه در سال
۲۰۰۶	اولین شبکه‌های اجتماعی روسی‌زبان VKontakte و Odnoklassniki
۲۰۱۰	ثبت دامنه اینترنتی PΦ.
۲۰۱۱	۹۲۸ هزار دامنه در فدراسیون روسیه و YOTA برای اولین بار در روسیه
۲۰۱۲	راه‌اندازی شبکه LTE
۲۰۱۳	راه‌اندازی پیام‌رسان تلگرام
۲۰۱۷	راه‌اندازی برنامه دستیار صوتی آلیسا و برنامه ملی «اقتصاد دیجیتال فدراسیون روسیه»
۲۰۱۹	اولین منطقه آزمایشی 5G در روسیه (در مسکو) و همچنین ۷۶۲ هزار دامنه در فدراسیون روسیه

مهم‌ترین موارد پیشینه آموزش از راه دور (مجازی) در ایران نیز به اختصار شامل موارد زیر است:

جدول شماره ۳. آموزش از راه دور، اینترنت و ورود فناوری‌های نوین به نظام آموزشی کشور ایران

Table 3. Distance learning, the Internet, and the introduction of new technologies into the Iranian educational system

سال	آموزش از راه دور، اینترنت و ورود فناوری‌های نوین به نظام آموزشی کشور ایران
تیرماه ۱۳۴۸	تأسیس مؤسسه تحقیقات و برنامه‌ریزی علمی و آموزشی به‌عنوان بخشی از وزارت
۱۳۵۰	تأسیس دانشکده‌های آموزش از راه دور به شیوه مکاتبه‌ای در دانشگاه ابوریحان بیرونی
بهمن ماه ۱۳۵۶	آغاز فعالیت دانشگاه آزاد و توانایی ارائه آموزش از راه دور
۱۳۶۶	تأسیس دانشگاه پیام نور (فرج‌اللهی، ۱۳۸۹: ۹۴-۷۵)
۱۳۸۱	اولین طرح جامع توسعه و کاربرد فناوری اطلاعات کشور با نام تکفا
۱۳۸۲	اولین دوره رسمی دانشگاهی آموزش الکترونیکی مربوط به دانشگاه شیراز
۸۶ - ۸۵	فعالیت الکترونیکی مؤسسه آموزش عالی ایرانیان، مؤسسه آموزش عالی مهر البرز و علوم و حدیث قم

بدین ترتیب، امروزه با افزایش سواد اطلاعاتی در فرایند آموزش زبان و به‌کارگیری فناوری‌های نوین، محدودیت‌های زمانی و مکانی از میان برداشته شده و دانشجو به عنصری فعال در روند کلاس درس تبدیل می‌شود و آموزشی پویا بر پایه اصل ایجاد انگیزه شکل می‌گیرد. هدف از معرفی و استفاده از فناوری‌های نوین و بهبود سواد اطلاعاتی، تبدیل آموزش سنتی به مجازی نیست، بلکه آموزش تخصصی با شیوه‌های مدرن است. از همین رو پرداختن به این موضوع در محتوای آموزشی امری ضروری به‌شمار می‌آید. بدیهی است که نمی‌توان به دنیای جدید وارد شد، اما همچنان همان ابزارهای قدیمی را به‌کار گرفت (نوروزی، ۱۳۸۷، ص. ۳۰).

۲-۳. تحلیل پرسش‌نامه پژوهش

در اینجا با تقسیم سؤالات پرسش‌نامه به دو دسته مجزا و ارائه نمودار برای هر دسته به تحلیل پرسش‌نامه خواهیم پرداخت. دسته اول از سؤالات اهمیت و تأثیرگذاری گنجاندن قابلیت‌های الکترونیک، نکات آواشناسی، متن‌هایی با محتوای فرهنگ‌شناسی و کشورشناسی همراه با صوت و گنجاندن کادرهایی با عنوان بازی با ضرب‌المثل‌ها، چیستان‌ها در محتوای درسی را مورد پرسش قرار می‌دهد که در قالب جدول ۴ آمده است.

جدول ۴. دسته اول سؤالات پرسش‌نامه

Table 4. First set of questionnaire questions

۱. آیا صرفاً خواندن متون را برای تقویت مهارت خواندن کافی می‌دانید؟ خیلی کم □ کم □ متوسط □ زیاد □ خیلی زیاد □
۲. به نظر شما گنجاندن نکات آواشناسی برای تلفظ درست، تکیه‌گذاری و آهنگ کلام صحیح در محتوای کتاب خواندن برای یادگیری بهتر مؤثر است؟ خیلی کم □ کم □ متوسط □ زیاد □ خیلی زیاد □
۳. به نظر شما گنجاندن قابلیت‌های الکترونیک در فضای مجازی؛ مانند نکات آواشناسی و یا متن‌هایی به همراه صوت برای تقویت مهارت خواندن و معرفی این قابلیت‌ها در ایجاد انگیزه بین دانشجویان مؤثر است؟ خیلی کم □ کم □ متوسط □ زیاد □ خیلی زیاد □
۴. به نظر شما گنجاندن متن‌هایی با محتوای فرهنگ‌شناسی و کشورشناسی همراه با صوت به افزایش انگیزه دانشجویان در درس خواندن و شناخت بهتر فرهنگ مردمان روسیه کمک می‌کند؟ خیلی کم □ کم □ متوسط □ زیاد □ خیلی زیاد □
۵. به نظر شما گنجاندن کادرهایی با عنوان بازی با ضرب‌المثل‌ها، چیستان‌ها و حتی تندخوانی جملات در کتاب درسی خواندن، در پروسه یادگیری مفید واقع می‌شود؟ خیلی کم □ کم □ متوسط □ زیاد □ خیلی زیاد □

نمودار ۱. تحلیل سؤالات دسته اول

Diagram 1. Analysis of the first set of questions

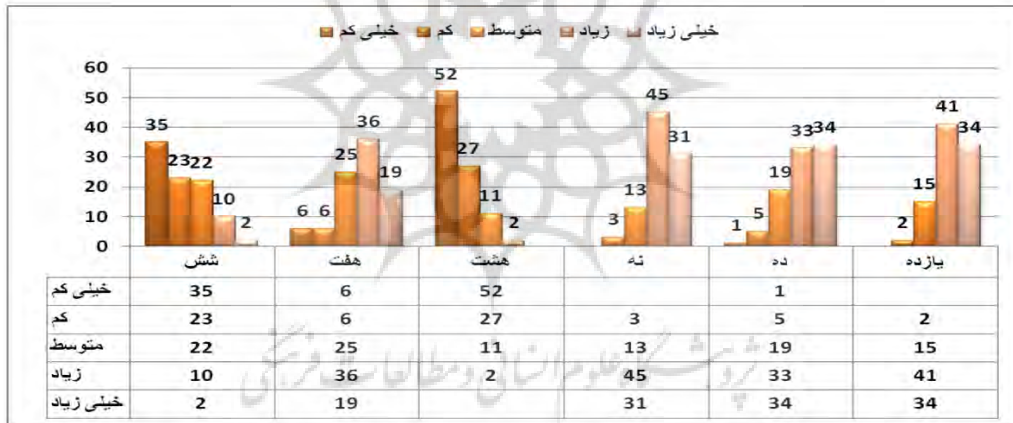
در تحلیل پرسش شماره ۱، تعداد بالای پاسخ به گزینه متوسط نشان می‌دهد که اکثریت پرسش‌شوندگان، فقط خواندن متون را برای آموزش خواندن کافی نمی‌دانند. گزینه‌های زیاد (۴۶ نفر) و خیلی زیاد (۳۸ نفر) در پاسخ به سؤال ۲ نشان‌دهنده این موضوع است که پرسش‌شوندگان استفاده از نکات آواشناسی را در محتوای آموزشی خواندن به زبان روسی بسیار مؤثر می‌دانند. همچنین گزینه‌های زیاد (۴۴ نفر) و خیلی زیاد (۳۶ نفر) در پاسخ به پرسش ۳ که البته تمرکز پژوهش حاضر نیز بر همین موضوع است در صدر قرار گرفته‌اند؛ بدین ترتیب مخاطبان با تأثیر مثبت فناوری‌های نوین بر آموزش خواندن که در بسیاری از کارهای علمی نیز به اثبات رسیده است موافق هستند. اما گزینه‌های زیاد و متوسط در پرسش ۴ (گنجاندن محتوای فرهنگ‌شناسی) به‌طور مساوی و هر کدام ۳۵ نفر در مرتبه اول و پس از آن گزینه خیلی زیاد با ۱۹ موافق، تمایل اکثریت را بیان می‌کند. پرسش شماره ۵ نیز در رابطه با کاربرد کادرهای بازی با ضرب‌المثل‌ها، چیستان‌ها و غیره در محتوای درسی آموزش خواندن با بیشترین تعداد پاسخ‌ها در گزینه‌های زیاد و خیلی زیاد (در مجموع ۶۷ نفر از ۹۲ نفر) تمایل بالای مخاطبان را نشان می‌دهد. اما دسته دوم از سؤالات پرسش‌نامه که وجود و یا عدم موارد ذکرشده و نیز تمایل مخاطبان به گنجاندن شدن این موارد در محتوای درسی آموزش خواندن را مورد پرسش قرار می‌دهد در قالب جدول ۵ آمده است. سپس نمودار پاسخ‌ها به روشنی نتایج را به نمایش خواهد گذاشت.

جدول ۵. دسته دوم سؤالات پرسش‌نامه

Table 5. Second set of questionnaire questions

۶. آیا تاکنون متنهایی با محتوای فرهنگ‌شناسی و کشورشناسی همراه با صوت در محتوای کتاب خواندن تدریس شده به شما مورد استفاده قرار گرفته است؟	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۷. آیا تاکنون نکات آواشناسی برای تلفظ بهتر، تکیه‌گذاری و آهنگ کلام صحیح در محتوای کتاب خواندن تدریس شده به شما مورد استفاده قرار گرفته است؟	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۸. آیا تاکنون در محتوای کتاب درسی خواندن تدریس شده به شما قسمتی با عنوان بازی با ضرب‌المثل‌ها، چیستان‌ها و تندخوانی جملاتی با حروف پر تکرار گنجانده شده است؟					

خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۹. آیا تمایل دارید که در کلاس درس، مدت زمانی به معرفی قابلیت‌ها الکترونیکی موجود در ارتباط با مهارت خواندن به شما اختصاص داده شود؟				
خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱۰. آیا تمایل دارید که در کلاس درس، مدت زمانی به بازی با ضرب‌المثل‌ها، چیستان‌ها و حتی تندخوانی جملات اختصاص داده شود؟				
خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
۱۱. آیا تمایل دارید که در کلاس درس، مدت زمانی به ارائه محتوای فرهنگ‌شناسی و کشورشناسی همراه با صوت اختصاص داده شود؟				
خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد

نمودار ۲. تحلیل سؤالات دسته دوم
Diagram 2. Analysis of the second set of questions

سؤال‌های ششم، هفتم و هشتم که هر کدام به ترتیب از وجود محتوای فرهنگ‌شناسی، نکات آواشناسی و بازی با ضرب‌المثل‌ها در کتاب درسی خواندن سؤال می‌پرسند با گزینه خیلی کم (۳۵ نفر)، گزینه کم و

متوسط به‌طور مساوی هر کدام (۲۳ نفر) در سؤال ششم نشان‌دهنده این است که متن‌های فرهنگ‌شناسی در محتوای آموزشی درس خواندن به ندرت گنجانده شده است. پرسش شماره هفت با گزینه‌های زیاد (۳۶ نفر)، زیاد (۱۹ نفر) و متوسط (۲۵ نفر) بیانگر این موضوع است که در محتوای آموزش خواندن به زبان روسی به خوبی به این مطلب پرداخته شده است. اما پاسخ به پرسش شماره هشت با گزینه‌های خیلی کم (۵۲ نفر) و کم (۲۷ نفر) به روشنی نشان می‌دهد که استفاده از این موضوع در محتوای درسی خواندن تقریباً نزدیک به صفر است. در رابطه با نهمین پرسش (تمایل دانشجویان به معرفی و شناخت قابلیت‌های الکترونیکی مهارت‌های زبانی) که تمرکز ما نیز در این پژوهش بر این موضوع است گزینه‌های زیاد (۴۵ نفر) و خیلی زیاد (۳۱ نفر) در صدر آمار قرار دارند که مجموعاً ۷۶ نفر از ۹۲ نفر خواهان افزودن این بخش به محتوای آموزشی درس خواندن بوده‌اند. سپس پاسخ به پرسش‌های شماره ده و یازده که به ترتیب از تمایل دانشجویان به گنجاندن بخش‌های بازی و متن‌های فرهنگ‌شناسی پرسیده می‌شود باز هم گزینه‌های زیاد و خیلی زیاد با بالاترین عدد در آمار نشان می‌دهد که دانشجویان به گنجانده شدن این موضوعات در محتوای آموزشی‌شان علاقه و تمایل بالایی دارند.

۳-۳. فرایند آموزش زبان روسی و فناوری‌های نوین

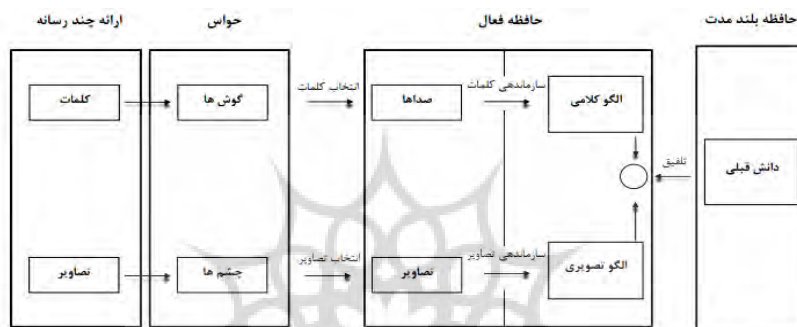
یادگیری الکترونیکی به عنوان آموزش از طریق دستگاه‌های دیجیتال مانند کامپیوتر و یا دستگاه تلفن همراه با هدف پشتیبانی یادگیری تعریف شده است (حاتمی و تقی‌پور، ۱۳۹۳، ص. ۲۰) و فناوری‌های نوین در آموزش زبان روسی در کشور روسیه به طرز چشمگیری توسعه یافته است. به‌طوری که امروزه تعدادی از دانشگاه‌های روسیه از فناوری‌های نوین در آموزش زبان روسی بهره جسته‌اند که در ادامه برخی از آن‌ها در قالب جدول قابل مشاهده است. ضرورت یادگیری چندرسانه‌ای و استفاده از قابلیت‌های الکترونیکی در محتوای آموزشی با تکیه بر نظریه‌های مختلف؛ در این پژوهش بر اساس نظریه ریچارد مایر و نیز پژوهش‌های به اثبات رسیده دیگر در این زمینه نگارندگان پژوهش حاضر را بر آن داشت تا استفاده از قابلیت‌های الکترونیکی را به عنوان یکی از مؤلفه‌های تأثیرگذار در محتوای آموزشی درس خواندن بگنجانند.

جدول شماره ۶: آدرس‌های الکترونیکی آموزش مجازی و آزاد زبان روسی دانشگاه‌ها و مؤسسات معتبر روسیه
Table 6. Email addresses for virtual and open Russian language education at reputable Russian universities and institutions

ردیف	آدرس سایت آموزشی	ساختار و آموزش
۱.	https://openedu.ru/ ²²	۷۳۰ دوره رایگان متنوع از رشته‌ها و گرایش‌های مختلف، آزمون
۲.	https://ru.coursera.org ²³	مخصوص دانشجویانی که قصد تقویت سطح B1 و یادگیری سطح B2 را دارند.
۳.	https://pushkininstitute.ru ²⁴	زبان روسی به‌عنوان زبان خارجی، دوره‌های آنلاین و آزاد از سطح A1 تا سطح C2
۴.	https://learnrussian.rt	صد درس زبان روسی با موضوعات کاربردی در بخش‌های مختلفی مثل واژگان، تلفظ درست، مکالمات صوتی به همراه متن، تمرین، فرهنگ لغت و تست برای هر درس
۵.	www.russianforeveryone	فایل‌های دیداری - شنیداری مرتبط با الفبا، تلفظ، واژگان و دستور زبان در سطح مبتدی است که عبارات کوتاه بخش دستور زبان نیز همراه با فایل صوتی است.
۶.	www.russianforfree	متن به همراه فایل دیداری - شنیداری سطح بندی‌شده، تمرین و دوره‌های آموزشی رایگان
۷.	https://reallanguage.club/russkie-teksty-s-audio	متون سطح بندی شده به همراه فایل صوتی و قابلیت دانلود

همانطور که می‌دانیم ابزار آموزش جایگاه قابل توجهی در فرایند آموزش دارند. آن‌ها شوکین کتاب درسی و ابزارهای فنی مرتبط با آن را ابزار آموزش می‌نامد. وی ابزار آموزشی را به انواع ذیل دسته‌بندی می‌کند: ۱. ابزار آموزشی برای استاد، ۲. ابزار آموزشی برای دانشجو، ۳. ابزار آموزشی دیداری - شنیداری، ۴. ابزار آموزشی فنی. در این بین وی کتاب درسی را اساسی‌ترین ابزار آموزشی می‌داند (شوکیان، ۲۰۰۳: ۲۲۰-۲۱۸). فناوری‌های نوین و یادگیری الکترونیکی با ویژگی‌هایی مثل عناصر چندرسانه‌ای در محتوا، محتوای مربوط به هدف و قابلیت ذخیره بر حافظه‌های داخلی و خارجی می‌توانند مدلی از یادگیری پردازش

فعال را ارائه دهد که چرخه این فرایند را در شکل زیر مشاهده خواهید کرد (حاتمی و تقی‌پور، ۱۳۹۳: ۲۰). نظریه شناختی یادگیری چند رسانه‌ای ریچارد مایر توضیح می‌دهد که فرایندهای ذهنی چگونه اطلاعات دریافتی از چشم‌ها و گوش‌ها را به دانش و مهارت تبدیل و در حافظه ذخیره می‌کنند (حاتمی و تقی‌پور، ۱۳۹۳، ص. ۴۵).

شکل ۱. نظریه شناختی یادگیری چندرسانه‌ای ریچارد مایر

Figure 1. Richard Mayer's Cognitive Theory of Multimedia Learning

۴-۳. آموزش خواندن زبان روسی در ایران؛ مواد درسی تعریف‌شده و منابع مورد استفاده

در این قسمت به بررسی مختصری از عناوین درسی و منابع مورد استفاده در رابطه با درس «خواندن» در دانشگاه‌های ایران خواهیم پرداخت. اطلاعات ارائه‌شده در جدول زیر بر اساس دوره‌های آموزشی دانشگاه‌های مختلف در سال‌های متوالی در رابطه با درس «خواندن» طبق سرفصل قدیمی است. پس از آن هم در یک جدول مجزا به جدیدترین و آخرین سرفصل مصوب آموزشی زبان روسی در مقطع کارشناسی مرتبط با درس مذکور اشاره خواهد شد که ورودی‌های سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ در تمامی دانشگاه‌ها براساس آن آموزش خواهند دید. بدین ترتیب ممکن است در یک دانشگاه واحد، ورودی‌های سال‌های پیشین بر اساس سرفصل قدیم آموزش دیده باشند و ورودی‌های جدید بر اساس سرفصل آموزشی مصوب ۱۳۹۶.۱۰.۲۵ آموزش ببینند.

جدول ۷. عناوین درسی خواندن و درک مفهوم متن در دانشگاه‌های ایران

Table 7. Course titles for reading and understanding the meaning of the text in Iranian universities

ردیف	نام دانشگاه	نام عنوان‌های درسی تعریف‌شده	سرفصل مصوب وزارت عتف
۱.	دانشگاه تهران	خواندن و پرسش ابتدایی ۸ واحد، خواندن و درک مفهوم متن یک ۲ واحد، خواندن و درک مفهوم متن دو ۲ واحد، خواندن و تفسیر متون ساده ۲ واحد، خواندن و تفسیر متون پیشرفته ۲ واحد	۱۳۸۸/۱۲/۲۲
۲.	دانشگاه الزهرا	همان دروس سرفصل مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۲۲	۱۳۸۸/۱۲/۲۲
۳.	دانشگاه علامه طباطبایی	همان دروس سرفصل مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۲۲	۱۳۸۸/۱۲/۲۲
۴.	دانشگاه شهید بهشتی	خواندن و درک مفاهیم یک ۴ واحد، خواندن و درک مفاهیم دو ۴ واحد، خواندن متون مطبوعاتی یک ۲ واحد، خواندن متون مطبوعاتی دو ۲ واحد	۱۳۷۹/۰۹/۰۶
۵.	دانشگاه فردوسی مشهد	خواندن و درک مفاهیم یک ۲ واحد، خواندن و درک مفاهیم دو ۲ واحد، خواندن متون مطبوعاتی یک ۲ واحد، خواندن متون مطبوعاتی دو ۲ واحد	سرفصل مورد استفاده مشخص نشده است.
۶.	دانشگاه گیلان	همان دروس سرفصل مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۲۲	۱۳۸۸/۱۲/۲۲
۷.	دانشگاه مازندران	مهارت‌های خواندن پایه ۲ واحد، مهارت خواندن پیشرفته ۲ واحد، خواندن و درک مفهوم متون ۲ واحد، خواندن و تفسیر متون پیشرفته ۲ واحد	سرفصل رشته مترجمی زبان روسی (ورودی ۹۸)
۸.	دانشگاه اصفهان	همان دروس سرفصل مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۲۲	۱۳۸۸/۱۲/۲۲
۹.	دانشگاه گنبد	مهارت خواندن پایه ۴ واحد، مهارت خواندن پیشرفته ۲ واحد، خواندن و تفسیر متون ساده ۲ واحد، خواندن و تفسیر متون پیشرفته ۲ واحد	۱۳۹۶.۱۰.۲۵
۱۰.	دانشگاه بجنورد	همان دروس سرفصل مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۲۲	۱۳۸۸/۱۲/۲۲

ردیف	نام دانشگاه	نام عنوان‌های درسی تعریف شده	سرفصل مصوب وزارت عتف
۱۱	دانشگاه آزاد اسلامی (واحد شمال)	همان دروس سرفصل مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۲۲	۱۳۸۸/۱۲/۲۲
۱۲	دانشگاه آزاد اسلامی (واحد غرب)	مهارت خواندن پایه ۲ واحد، مهارت خواندن پیشرفته ۲ واحد، خواندن و تفسیر متون ساده ۲ واحد، خواندن و درک مفهوم متون پیشرفته ۲ واحد، خواندن و تفسیر متون پیشرفته ۲ واحد	سرفصل مورد استفاده مشخص نشده است. (ورودی ۱۳۹۸)

جدول ۸. عناوین درسی خواندن و درک مفهوم متن در دانشگاه‌های ایران طبق سرفصل جدید مصوب وزارت عتف

Table 8. Course titles for reading and understanding the meaning of the text in Iranian universities according to the new syllabus approved by the Ministry of Education.

عناوین درسی مرتبط با خواندن در سرفصل آموزشی زبان روسی مصوب ۱۳۹۶.۱۰.۲۵؛ مورد استفاده در اغلب دانشگاه‌ها برای دانشجویان جدیدالورود
مهارت خواندن پایه ۴ واحد، مهارت خواندن پیشرفته ۲ واحد، خواندن و تفسیر متون ساده ۲ واحد، خواندن و تفسیر متون پیشرفته ۲ واحد

در ادامه به این موضوع خواهیم پرداخت که در دانشگاه‌های ایران برای تدریس درس «خواندن و درک مفهوم متن» از چه کتاب‌هایی استفاده می‌شود.

جدول ۹. کتب درسی مورد استفاده در دانشگاه‌های ایران برای درس خواندن و درک مفهوم متن به روسی

Table 9. Textbooks used in Iranian universities for studying and understanding the meaning of Russian texts

ردیف	نام دانشگاه	منابع درسی مورد استفاده در خصوص خواندن و درک مفهوم متن
۱	تهران	Учебное пособие по чтению для иностранцев, начинающих изучать русский язык (элементарный уровень) «Шкатулочка», а также различные тексты, собранных из разных учебников по выбору преподавателя.

ردیف	نام دانشگاه	منابع درسی مورد استفاده درخصوص خواندن و درک مفهوم متن
۲	فردوسی مشهد	Баринцева М. Н, "Шкатулочка: пособие по чтению для иностранцев, начинающих изучать русский язык (элементарный уровень)". — М.: рус.яз. Курсы, 2008.
۳	شهید بهشتی	Эсмантова Т. Л, "Русский язык: 5 элементов: уровень А1 (элементарный)". — СПб.: Златоуст, 2008. Хавронина С.А. <i>Говорите по-русски</i> . — М.: Дрофа, 2018.
۴	علامه طباطبایی	Учебное пособие «Всесторонний анализ русских текстов», а также различные тексты, собранных из разных учебников по выбору преподавателя.
۵	آزاد اسلامی	Соболева Н. И, Волков С. У, Иванова А. С, Сучкова Г. А. <i>Прогресс, Элементарный уровень, Учебник русского языка</i> . — М.: РУДН, 2006. Чернышов С.И, <i>Поехали! Русский язык для взрослых. Начальный (Базовый) курс</i> . СПб.: Златоуст, 2009. Миллер Л. В, <i>Жили-были... 28 уроков русского языка для начинающих</i> . СПб: Златоуст, 2012.
۶	گیلان	Баринцева М. Н, <i>Шкатулочка: пособие по чтению для иностранцев, начинающих изучать русский язык (элементарный уровень)</i> . — М.: рус.яз. Курсы 2008. Труфанова В. Я. <i>Путь к общению. М. "Русский язык", 2003</i> . Курлова И. В. <i>начинаем читать по-русски</i> . — М.: рус.яз, 2008. III. Набати и С. Мехтиханли, <i>Чтение и понимание текста</i> . 1397.
۷	الزهرا	Дорога в Россию: элементарный уровень, а также избранные тексты, выбранные преподавателем и книгу по чтению, написанную З.Садеги Сахлабад.
۸	مازندران	Вохмина Л. Л, Осина И.А, <i>Русский класс, учебник русского языка. Начальный уровень</i> . — М.: рус.яз, 2008. Гадалина И. И, <i>Веселые истории в картинах: учебное пособие по речевой практике</i> . — М.: рус.яз, 2008.
۹	اصفهان	Караванова Н. Б, <i>Читаем и всё понимаем! Пособие по чтению и развитию речи для иностранцев, изучающих русский язык</i> . — М.: Русский язык. Курсы (2015). Антонова В. Е, <i>Дорога в Россию: учебник русского языка: элементарный уровень</i> , Златоуст, 2003.
۱۰	گنبد کاووس	Караванова Н. Б, <i>Читаем и всё понимаем! Пособие по чтению и развитию речи для иностранцев, изучающих русский язык</i> . — М.: Русский язык. Курсы (2015). Антонова В. Е, <i>Дорога в Россию: учебник русского языка: элементарный уровень</i> , Златоуст, 2003.

ردیف	نام دانشگاه	منابع درسی مورد استفاده درخصوص خواندن و درک مفهوم متن
۱۱.	بجنورد	Караванова, Н. Б. <i>Слушаем живую русскую речь: пособие по аудированию для иностранцев, изучающих русский язык. Русский язык--курсы, 2009.</i>

علاوه بر اثبات عدم استفاده از فناوری‌های نوین در محتوای آموزشی درس «خواندن»، حتی در پرسش‌نامه نیز با بررسی منابع درسی مقطع کارشناسی این کمبود به وضوح در هنگام آموزش خواندن زبان روسی در دانشگاه‌های ایران در مقطع کارشناسی قابل لمس است. فضای مجازی آموزش، فرصت‌های فراوان، رایگان و مفیدی را فراهم می‌آورد (باینکا، ۲۰۱۶، صص. ۶۸-۷۰) که مستلزم صرف بودجه و هزینه قابل توجهی است. از طرفی هم اگر برنامه درسی را شامل عناصری مانند «منطق، اهداف، محتوا، فعالیت‌های یادگیری، نقش معلم، منابع یادگیری، گروه بندی، مکان یادگیری و زمان و سنجش» بدانیم پی خواهیم برد که فرایند اجرا، ارزشیابی و هدایت برنامه‌های درسی بسیار دشوار و مستلزم مشارکت همه‌جانبه افراد متخصص و آموزش‌دیده و بودجه بسیار است (مهرمحمدی و همکاران، ۱۳۹۲، صص. ۷۷-۸۰). در حالی که با معرفی قابلیت‌های الکترونیکی آموزش زبان روسی و بهره جستن از ابزارهای نوین آموزشی کشور روسیه می‌توان با حداقل هزینه و گاه رایگان از این امکانات در محتوای آموزشی زبان روسی به ایرانیان بهره جست. فناوری‌های مدرن به افزایش فعالیت‌های شناختی زبان‌آموزان، ایجاد انگیزه مثبت برای یادگیری، بهبود توانایی عملی کردن آموخته‌ها و تقویت مهارت‌ها و توانایی‌های آن‌ها کمک می‌کند. از همین رو معلمان نسل جدید باید بتوانند فناوری‌های نوین را که کاملاً با محتوا و اهداف آموزشی‌شان مطابقت دارد انتخاب کنند و به کار گیرند (تیمافیوونا، ۲۰۱۴، صص. ۷۷-۸۰).

۵-۳. محتوای آموزشی و اهمیت به کارگیری فناوری‌های نوین در فرایند آموزش

با نگاهی به آموزش سنتی و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین می‌توان گفت که آموزش تلفیقی زبان تأثیر بسزایی در پیشرفت توانایی‌های زبانی دانشجویان دارد. حال اگر در موضوع مورد بحث دقیق شویم گ.گاردیلووا بر این عقیده است که در روش تدریس زبان‌های خارجی^{۲۵} عوامل زیادی دخیل هستند که

مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از: الف. درک محتوای فرایند آموزش: تعیین اهداف و روش‌ها، مشخص کردن مراحل آموزش^{۲۶}، گردآوری مطالب زبانی و همچنین تعیین معیارهای شکل‌گیری فعالیت‌های گفتاری در فرایند آموزش؛ ب) اهمیت فعالیت‌های گفتاری، تقویت و رشد این مهارت‌ها (گاردیلووا، ۱۹۷۹، ص. ۵). وی تأکید می‌کند که مسئله سطح تسلط بر زبان نیز مشکلات موجود در مسیر رسیدن به اهداف آموزشی را برطرف می‌کند. بدین ترتیب توجه به سطح زبانی دانشجویان مسئله‌ای است که صاحب‌نظران بسیاری از جمله آن‌شوکیان بر آن تأکید داشته‌اند. بنابراین لازم است تا این موضوع در رابطه با استفاده از مطالب آموزشی در بستر الکترونیک و دنیای فناوری‌های نوین نیز مورد توجه باشد. توجه به سطح تسلط بر زبان^{۲۷} در رابطه با آموزش خواندن زبان روسی بسیار حائز اهمیت است، چراکه سطح دانش زبانی زبان‌آموزان و تناسب آن با سطح آموزش در تهیه و تدوین محتوای آموزشی بسیار مهم است. نکته اساسی دیگر در رابطه با آموزش و سطح‌بندی آموزشی، تلاش برای یافتن واحدهای آموزشی مناسب در متن است. این امر نشان داد که واحد آموزش^{۲۸} در هر یک از سطوح آموزشی متفاوت است. بدین معنا که واحدهای آموزشی باید از ساده به مشکل پیش برود. امروزه فناوری نوین و تأثیر آن بر یادگیری و شناخت راه‌های استفاده تلفن همراه از سوی دانشجویان به استادان دانشگاه در بهبود کاربرد تلفن همراه برای نیل به اهداف یادگیری کمک نماید. در بسیاری از پژوهش‌ها بر تأثیر مثبت برنامه‌های تلفن همراه در آموزش زبان خارجی (احمدپور و یوسفی، ۱۳۹۵) و تأثیرگذاری این نوع ابزار آموزشی در بهبود فرایند آموزش (آیتی و سارانی، ۱۳۹۱) تأکید شده است. از طرفی هم یی.پ. لیساکووا مهارت خواندن را از لحاظ روان‌شناختی شبیه به مهارت شنیداری می‌داند و از لحاظ ارتباطی به مهارت‌های نوشتاری و گفتاری و یا اینکه گ. و آرتاموناوا بر این عقیده است که خواندن به عنوان یک فعالیت زبانی با دیگر فعالیت‌های گفتاری^{۲۹} رابطه مستقیم دارد و خواندن را یک فعالیت منفعل^{۳۰} نمی‌پندارد (آرتاموناوا، ۲۰۱۳، ص. ۱۵). اما گاردیلووا بر این عقیده است که انواع خواندن با توجه به اینکه هنگام خواندن، درک در سطوح مختلف در چه سطحی انجام می‌شود بر رشد مهارت صحبت کردن تأثیرگذار است. یا.یو. محمودووا نیز فعالیت خواندن را نوع مستقلی از فعالیت‌های گفتاری می‌داند. وی معتقد است که خواندن با نوشتن همراه است. مانند خواندن و نوشتن هم‌زمان که در

آن از سیستم گرافیکی یکسان استفاده می‌کنند. سپس با گوش دادن در ارتباط است، زیرا اساس هر دو فعالیت ادراکی - شناختی است. خواندن هم چنین با صحبت کردن نیز مرتبط بوده و خواندن با صدای بلند نوعی «صحبت کردن کنترل‌شده» به شمار می‌آید. ل.س. کروچکوا نیز بر اهمیت تلفظ صحیح در مهارت خواندن تأکید کرده و یادگیری و ادای تلفظ درست را یکی از شروط ضروری در یادگیری زبان‌های خارجی می‌داند (کروچکوا، ۲۰۰۹، ص. ۷۵-۷۷).

با بررسی انجام‌شده مشخص شد که چالش‌های موجود در فرایند آموزش خواندن در ایران عبارت‌اند از: ۱. پراکندگی منابع مورد استفاده در تدریس، ۲. عدم استفاده از کتاب‌های سطح‌بندی شده و حجم مناسب با توجه به زمان آموزش در هر ترم، ۳. وابستگی به آموزش سنتی و نادیده گرفتن تربیت زبان‌آموزانی خلاق و پرسشگر، ۴. عدم توجه به تأثیر سواد اطلاعاتی زبان‌آموزان در فرایند آموزش، ۵. عدم استفاده از یادگیری الکترونیک در محتوای آموزشی، ۶. نادیده گرفتن اصل ایجاد انگیزه در آموزش، ۷. کم‌رنگ بودن جنبه‌های زبانی از جمله جنبه‌های کشورشناسی و فرهنگ‌شناسی در محتوای درسی. نگارندگان پژوهش حاضر به منظور مرتفع ساختن چالش‌های موجود در محتوای آموزشی درس خواندن به زبان روسی در مقطع کارشناسی و با تحلیل پرسش‌نامه و نیز بررسی منابع درسی مهارت خواندن لازم دیدند تا علاوه بر متون اصلی سطح‌بندی‌شده با روش‌های نو، از جمله تمرین‌های متنوع، کادرهایی با عنوان «دستیاران ما در اینترنت»، «نکات فرهنگ‌شناسی»، «بازی با ضرب‌المثل‌ها»، «تمرین‌های آواشناسی» و ایجاد اصل انگیزه در محتوای آموزشی کتاب درسی پیشنهادی خود به نوآوری در این زمینه دست زده و آموزش خواندن را از فضایی سنتی و صرفاً متکی به متن به سمت و سویی بدیع و پرانگیزه پیش ببرند.

۴. نتیجه

با جمع‌آوری و تحلیل داده‌های پرسش‌نامه‌ای با ۱۱ سؤال اساسی در آموزش خواندن زبان روسی که دانشجویان مقطع کارشناسی مخاطب آن بوده و در مجموع ۹۲ نفر و در سه دانشگاه به سؤالات پاسخ داده‌اند به این نتایج دست یافتیم که مخاطبان ما فقط خواندن متون را برای آموزش خواندن به زبان روسی کافی نمی‌دانند و از طرفی با بیشترین تعداد در پاسخ‌های زیاد و بسیار زیاد به طور چشمگیری گنجاندن

محتوای فرهنگ‌شناسی، معرفی و استفاده از قابلیت‌های الکترونیکی و نیز گنجاندن قسمت‌هایی با عنوان بازی با ضرب‌المثل‌ها و چیستان‌ها را در محتوای آموزشی را مؤثر می‌دانند. پرسش‌شوندگان با پاسخ‌های زیاد، خیلی کم و کم به ترتیب نسبت به اینکه آیا در حال حاضر بخشی با نام نکات آواشناسی، فرهنگ‌شناسی و بازی در محتوای درسی خواندن به زبان روسی گنجانده شده یا خیر، اظهار داشتند که تا حد قابل توجهی به نکات آواشناسی پرداخته می‌شود، اما بخش‌هایی با عنوان فرهنگ‌شناسی و بازی با چیستان‌ها و ضرب‌المثل‌ها تقریباً نزدیک به صفر است. در رابطه با تمایل دانشجویان به معرفی و شناخت قابلیت‌های الکترونیکی مهارت‌های زبانی که البته تمرکز ما نیز در این پژوهش بر این موضوع است گزینه‌های زیاد و خیلی زیاد در صدر آمار قرار دارند که مجموعاً ۷۶ نفر از ۹۲ نفر خواهان گنجاندن این بخش به محتوای آموزشی بوده‌اند. در پاسخ به پرسش‌هایی که به ترتیب از تمایل دانشجویان به گنجاندن بخش‌های بازی و متن‌های فرهنگ‌شناسی در محتوای آموزشی پرسیده می‌شود باز هم گزینه‌های زیاد و خیلی زیاد با بالاترین عدد در آمار نشان می‌دهد که دانشجویان به گنجانده شدن این موضوعات در محتوای آموزشی‌شان علاقه و تمایل بالایی دارند. حال با آگاهی از چالش‌ها و با در نظر گرفتن نتایج پرسش‌نامه و نیز اهمیت ابزار آموزشی چندرسانه‌ای و فناوری‌های نوین در فرایند آموزش می‌توان از پیشنهادات ذیل به منظور تهیه محتوایی جذاب برای درس خواندن بهره جست:

۱. معرفی و استفاده از قابلیت‌های الکترونیکی و استاندارد دانشگاه‌های کشور روسیه به منظور تقویت مهارت گفتاری زبان‌آموزان (بدون اختصاص هزینه‌های گزاف خوانش متن، اجاره استودیو، ضبط متن با کم‌ترین هزینه و گاه به صورت رایگان) در محتوای آموزشی درس خواندن؛ ۲. توجه به منابع الکترونیکی دیداری - شنیداری زبان روسی و ایجاد هوشمندانه فضای جذاب آموزش و به کارگیری اصل ایجاد انگیزه در یادگیری زبان روسی، ۳. استفاده از روش‌های نو از جمله کادرهایی با عنوان «دستیاران ما در اینترنت»، «نکات فرهنگ‌شناسی»، «بازی با ضرب‌المثل‌ها»، «تمرین‌های آواشناسی» در محتوای آموزشی کتاب درسی. همچنین ضرورت و تأثیرگذاری یادگیری چندرسانه‌ای در دنیای امروز و استفاده از قابلیت‌های الکترونیکی در محتوای آموزشی با تکیه بر نظریه‌های مختلف؛ به طور خاص در این پژوهش براساس نظریه ریچارد مایر و نیز پژوهش‌های به اثبات رسیده دیگر در این زمینه نگارندگان پژوهش حاضر را بر آن داشت تا استفاده از

قابلیت‌های الکترونیکی را به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های تأثیرگذار در محتوای آموزشی درس خواندن بگجانند.

۵. پی‌نوشت‌ها

1. И. М. Бергман (I. M. Bergman)
  2. Н. Л. Белоцерковская (N. L. Belotserkovskaya)
  3. И. И. Гапочка (I. I. Gapochka)
  4. Г. А. Мегердичев (G. A. Megerdichev)
  5. И. Клычникова (I. Klychnikova)
  6. А. А. Леонтьев (A. A. Leontyev)
  7. С. К. Фоломкина (S. K. Folomkina)
  8. Э. С. Улановская (E. S. Ulanovskaya)
  9. М.П. Чеснокова, Методика преподавания русского языка как иностранного. 2015 (M. P. Chesnokova, Methods of Teaching Russian as a Foreign Language. 2015)
  10. Я. Л. Березовская, Русский язык как иностранный чтение. 2015 (Ya. L. Berezovskaya, Reading Russian as a Foreign Language. 2015)
  11. В. И. Кабытова, Задания по домашнему чтению для русскоговорящих студентов I и II, 2010 (V. I. Kabytova, Homework Assignments for Russian-Speaking Students, Grades I and II, 2010)
  12. дистанционное обучение (distance learning)
  13. ЛИНК (link)
  14. очное обучение (Full-time education)
  15. заочное обучение (вечерняя) (Distance learning)
  16. экстрнант (Externship training)
  17. ТА Министерства образования и науки РФ (Telecommunication Agency of the Ministry of Education and Science of the Russian Federation)
  18. открытое обучение (Open Learning)
  19. Российская газета. - 2001. - №224. (Rossiyskaya Gazeta. 2001, No. 224)
  20. Российская газета. - 2002. - №24. (Rossiyskaya Gazeta. 2002, No. 24)
  21. Российская сеть магистральной связи (Russian Trunk Communications Network)
۲۲. پلتفرم ملی تحصیلات آزاد در نظام آموزش عالی روسیه توسط انجمن «پلتفرم ملی تحصیلات آزاد» و به همت دانشگاه دولتی لامانوساف مسکو، دانشگاه پلی‌تکنیک پترکبیر در سن‌پترزبورگ، پژوهشکده علم و فناوری «میسیس» مسکو، پژوهشکده ملی «مدرسه عالی اقتصاد»، دانشکده فیزیک و فناوری مسکو، دانشگاه فدرال یلتسین اورال و پژوهشکده ملی فناوری اطلاعات، مکانیک و اپتیک سن پترزبورگ و تحت حمایت وزارت علوم فدراسیون روسیه

تأسیس شده است.

۲۳. سایت مخصوص دانشگاه دولتی سن پترزبورگ

۲۴. سایت مخصوص دانشگاه دولتی پوشکین در مسکو

25. методика обучения иностранному языку (foreign language teaching methodology)

26. этапы обучения (stages of education)

27. уровни обучения (learning levels)

28. единица обучения (unit of study)

29. языковые деятельности (language activities)

30. пассивный вид деятельности (passive activity)

۶. منابع

- احمدپور، ل.، و یوسفی، م. ح. (۱۳۹۵). نقش یادگیری زبان با کمک تلفن همراه در توسعه دقت نوشتن، تسلط و پیچیدگی نوشتن در زبان آموزان EFL. پژوهش‌های نوین در مطالعات زبان انگلیسی، ۳ (۴)، ۱۱۸-۱۰۵.
- آیتی، م.، و سارانی، ه. (۱۳۹۱). تأثیر روش آموزش از طریق تلفن همراه بر انگیزش و نگرش دانشجویان زبان انگلیسی. نشریه فناوری و آموزش، ۷ (۱)، ۲۱-۱۳.
- خطیبی، ا. (۱۳۸۶). فرهنگ جامع زبان فارسی، پیکره در فرهنگ نویسی فارسی و پیکره زبانی رایانه ای، ویژه‌نامه فرهنگستان (فرهنگ‌نویسی)، ۱ (۱)، ۱۲-۷.
- دانشور، م.، و مهرمحمدی، م. (۱۳۹۲). صلاحیت مورد نیاز مدرسان آموزش و یادگیری الکترونیکی، مجله میان‌رشته‌ای آموزش مجازی در علوم پزشکی، ۴ (۳)، ۱۸-۱۰.
- ده‌باشی شریف، ف.، زندی، ب.، ضیای حسینی، م.، ابراهیم‌زاده، ع.، علیپور، ا. (۱۳۹۱). بررسی چگونگی توسعه مهارت‌های ارتباطی و توانش زبانی در آموزش مجازی در سطح دانشگاهها، جستارهای زبانی، ۲ (۳)، ۳۰-۱.
- عالمی، مینو.، خاتونی، شیوا.، تأثیر استفاده از واقعیت مجازی آموزش تلفظ انگلیسی زبان‌آموزان نوجوان. (۱۳۹۹). جستارهای زبانی، ۱۱ (۶)، ۴۸۰-۴۴۹.

- فرج‌الهی، م.، و ده‌باشی، ف. (۱۳۸۹). رشد آموزش از راه دور در ایران و جهان (گروه نوآوری پژوهش و آموزش)، انتشارات دانشگاه پیام نور، تهران، ۷۵-۹۴.
- قربانخانی، م.، و صالحی، ک. (۱۳۹۵). بازنمایی چالش‌های آموزش مجازی در نظام آموزش عالی ایران: مطالعه‌ای با روش پدیدارشناسی. *فصلنامه فناوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی*، ۷ (۲)، ۱۲۳-۱۴۸.
- کامیابی، گ.، و اخلاقی باقوجری، ع.، و عسگریان، ا.، حبیبی، ه. (۱۳۹۶). *استخراج اطلاعات از پیکره زبانی: معرفی پیکره مقاله‌های علمی پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد*، ۲ (۱۲)، ۲۵-۳.
- کلارک، ک.، و مایر، ر. (۱۳۹۳). ترجمه ج. حاتمی و ک. تقی‌پور، یادگیری الکترونیکی و علم آموزش: راهنمای علمی کاربران و طراحان یادگیری چندرسانه‌ای، آوای نور، تهران، ۴۵-۴۷.
- نوروژی، م.، و زندگی، ف.، و موسی مدنی، ف. (۱۳۸۷). رتبه‌بندی روش‌های کاربرد فناوری اطلاعات در فرایند یاددهی-یادگیری مدارس. *مجله نوآوری‌های آموزشی*، ۷ (۲۶)، ۳۴-۹.
- یادگارزاده، غ.ر.، و فتحی واجارگاه، ک.، و مهرمحمدی، م.، و عارفی، م. (۱۳۹۲). همایش ملی تغییر در برنامه درسی دوره‌های آموزش و پرورش، دانشگاه بیرجند، ۲۴۱-۲۴۳.

источники:

- Абдрахманова, Г. И., Баскакова, О. Е., Вишнеvский, К. О., & Гохберг, Л. М. (2020). *Тенденции развития интернета в России и зарубежных странах: аналитический доклад*. – М.: НИУ ВШЭ.
- Азимов, Э. Г., & Шукин, А. Н. (2009). *Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам)*. – М.: Издательство ИКАР.
- Артамонова, Г. В. (2013). *Чтение как важнейшее звено при изучении иностранных языков. Балтийский гуманитарный журнал*.
- Бабенко, И. И. (2016). *Специфика дистанционной образовательной среды для обучения русскому языку как иностранному в системе высшего педагогического образования //*

Информатизация образования: теория и практика: Сборник материалов международной научно-практической конференции. / Под общей редакцией М.П. Лапчика.

- Березовская, Я. Л. (2018). *Практика создания массовых открытых онлайн-курсов по фонетике русского языка. Электронные ресурсы открытого образования по русскому языку: лучшие практики: сборник статей* / отв. ред. В.Н. Климова. – М.: Гос. ИРЯ им. А. С. Пушкина.
- Городилова, Г. Г. (1979). *Обучение речи и технические средства: (На материале преподавания русского языка студентам-иностранцам).* – М.: Изд-во Русский язык.
- Гос. образовательный стандарт по русскому языку как иностранному. (1999). - М., - СПб.
- Документы в образовании. (2000). - №21.
- Ефимова, М. Р., & Екатерина, А. Д. (2016). *Статистическая оценка грамотности населения России: от умения читать до ученых степеней. Вопросы статистики.*
- Индекс уровня образования / Education Index. Education Index 2020. <http://hdr.undp.org>.
- Кастельс, М и., & Киселева, Э. (2001). *Россия в информационную эпоху. Мир России. Социология. Этнология.*
- Крючкова, Л. С. (2009). *Практическая методика обучения русскому языку как иностранному. Учебное пособие для начинающего преподавателя, для студентов-филологов и лингвистов, специализирующихся по РКИ.* – М.: Флинта: Наука.
- Лысакова И. П. И др. *Русский язык как иностранный: методика обучения русскому языку: учебное пособие для вузов.* М.: Изд-во Владос. 2004.
- Малькова, Т. В. (2009). *Становление системы дистанционного обучения в Российской Федерации: к истории проблемы.* Наука и школа.

- Овсянников, В. И. (1999). *Дистанционное образование: теоретические проблемы и противоречия // Педагогическое образование без отрыва от основной деятельности*. Ежегодник. - №2.
- Пассов, Е. И., & Кузовлева, Н. Е. (2010). *Основы коммуникативной теории и технологии иноязычного образования: методическое пособие для преподавателей русского языка как иностранного*. — М.: Русский язык. Курсы.
- Российская газета. - 2001. - №224.
- Российская газета. - 2002. - №24.
- Садыкова, Г. В. (2018). *Онлайн-школа русского языка для дошкольников "Живые сказки": этапы создания ресурса. Электронные ресурсы открытого образования по русскому языку: лучшие практики*.
- Тимофеева, Е. В., & Кайль, Ю. А. (2014). *Использование информационно-коммуникационных технологий при обучении иностранному языку // Известия Алтайского государственного университета*. Алтай, № 2 /2 (82).
- Филин, Ф. П. (1973). *Хрестоматия по истории русского языкознания*. — М.: Русский Язык.
- Щукин, А. Н. (2003). *Методика преподавания русского языка как иностранного*. — М.: Высшая школа.
- Щукин, А. Н. (2006). *Обучение иностранным языкам: Теория и практика: Учебное пособие для преподавателей и студентов*. 2-е изд., испр. и доп. — М.: Филоматис.

References

- Abdrakhmanova, G.I., Baskakova, O.E., Vishnevsky, K.O., & Gokhberg, L.M. (2020). *Trends in the development of the Internet in Russia and foreign countries: an analytical report*. [In

- Russian].
- Ahmadpour, L., & Yousefi, M. H. (2017). The role of mobile language learning in the development of writing accuracy, fluency and writing complexity in EFL learners. *Recent Research in English Language Studies*, 3(4), 105-118 [In Persian].
  - Alemi, M., & Khatouni, SH. (1399). The effect of using virtual reality English pronunciation education for adolescent learners. *Journal of Language Related Research*, 11(6), 449-480. [In Persian].
  - Artamonova, G. V. (2013). *Reading as the most important link in the study of foreign languages*. Baltic Humanitarian Journal. [In Russian].
  - Ayati, M., & Sarani, H. (2013). The effect of mobile education method on motivation and attitude of English language students. *Journal of Technology and Education*, 7(1). 13-21 [In Persian].
  - Azimov, E. G., & Shchukin, A.N. (2009). *A new dictionary of methodological terms and concepts (theory and practice of teaching languages)*. [In Russian].
  - Babenko, I.I. (2016). *The specificity of the distance educational environment for teaching Russian as a foreign language in the system of higher pedagogical education*. [In Russian].
  - Berezovskaya, Y. L. (2018). *The practice of creating massive open online courses on the phonetics of the Russian language*. [In Russian].
  - Castells, M., & Kiseleva, E. (2001). *Russia in the Information Age. World of Russia*. [In Russian].
  - Clark, K., & Meyer, R. (2015). *e-learning and educational science: Scientific guide for users and designers of multimedia learning*. Avae Noor. [In Persian].
  - Daneshvar, M., & Mehr Mohammadi, M. (2014). Qualifications required for e-learning teachers. *Interdisciplinary Journal of Virtual Education in Medical Sciences*, 4(3), 10-18 [In

- Persian].
- Dehbashi Sharif, F., & Zandi, B., & Zia Hosseini, M., & Ebrahimzadeh, A., & Alipour, A. (1391). Analyzing how to develop communication skills and language competence in virtual education at the university level, *Journal of Language Related Research*, 2(3), 30-1. [In Persian].
  - Efimova M.R., Ekaterina A. D. (2016). *Statistical assessment of the literacy of the population of Russia: from the ability to read to academic degrees*. [In Russian].
  - Farjullahi, M., & Dehbashi, F. (2011). *The growth of distance education in Iran and the World* (Research and Education Innovation Group). Payam Noor University Press, 75-94 [In Persian].
  - Ghorbankhani, M., & Salehi, K. (2017). Representing the challenges of virtual education in the Iranian higher education system: A phenomenological study. *Quarterly Journal of Information and Communication Technology in Educational Sciences*, 7(2), 123-148 [In Persian].
  - Gorodilova, G. G. (1979). *Teaching speech and technical means: (On the basis of teaching the Russian language to foreign students*. [In Russian].
  - Kamyabi, G., & Akhlaqi Baghojari, A., Asgarian, A., & Habibi, H. (2018). *Extracting information from the linguistic body: Introducing the body of scientific research articles of Ferdowsi University of Mashhad*, 2(82), 3-25 [In Persian].
  - Khatibi, A. (2008). *Comprehensive Persian language dictionary, body in Persian lexicography and computer language body, special issue of Farhangistan lexicograph*, 1(1), 7-12 [In Persian].
  - Kryuchkova, L. S. (2009). *Practical methodology for teaching Russian as a foreign language. Textbook for a beginner teacher, for students of philology and linguists specializing in Russian as a foreign language*. [In Russian].
  - Lysakova, I. P et al. (2004). *Russian as a foreign language: methods of teaching the Russian language: a textbook for universities. Moscow: Publishing house Vlados*. [In Russian].

- Malkova, T. V. (2009). *Formation of the distance learning system in the Russian Federation: on the history of the problem*. [In Russian].
- Norouzi, M., Zandi, F., & Musa Madani, F. (2009). Ranking of information technology application methods in the teaching-learning process of schools. *Journal of Educational Innovation*, 7(26), 9-34 [In Persian].
- Ovsyannikov, V. I. (1999). *Distance education: theoretical problems and contradictions*. [In Russian].
- Passov, E. I., & Kuzovleva, N.E. (2010). *Fundamentals of communicative theory and technology of foreign language education: a manual for teachers of Russian as a foreign language*. [In Russian].
- Russian newspaper. - 2001. - No. 224. [In Russian].
- Russian newspaper. - 2002. - No. 24. [In Russian].
- Sadykova, G.V. (2018). *Online school of the Russian language for preschoolers "Live Tales": stages of creating a resource. Electronic resources of open education in the Russian language*. [In Russian].
- Shchukin, A.N. (2003). *Methods of teaching Russian as a foreign language*. [In Russian].
- Shchukin, A.N. (2006). *Teaching foreign languages: Theory and practice: Textbook for teachers and students*. [In Russian].
- State. *Educational standard for Russian as a foreign language*. (1999). [In Russian].
- Timofeeva, E. V., & Kail, Y. A. (2014). *The use of information and communication technologies in teaching a foreign language*. [In Russian].
- Yadegarzadeh, G.R., Fathi Vajargah, K., Mehr Mohammadi, M., & Arefi, M. (2014). *National Conference on Curriculum Change*. Birjand Universit, 241-243. [In Persian].